

VERENIGING VAN ECONOMISTEN IN SURINAME
NIEUWJAARSBOODSCHAP 2024

Voorzitter Steven Debipersad
15 januari 2024

Dames en heren goedenavond, een van harte welkom op onze nieuwjaarsbijeenkomst. Een bijzonder welkom aan de heer Annand Jagesar, onze keynote spreker voor vandaag. Met inachtneming van alle protocollen, wens ik U allen hier aanwezig en de kijkers thuis, alsnog een gezond, vruchtbaar, productief en welvarend 2024 toe.

Hoe was 2023? Volgens het IMF “a very challenging socio-political environment”. Zeker is dat 2023 op elk vlak een turbulent jaar is geweest, zowel economisch, sociaal als bestuurlijk.

- De economische turbulentie begon met intrede van BTW per 1 januari 2023, met veel onrust door de hogere brandstofprijzen. Ook bedrijven waren en zijn mogelijk nog steeds slecht voorbereid over de werking van BTW. Al snel in jaar bleek dat de inflatieverwachting van het IMF en de CBvS voor 2023 niet te kloppen. Men ging uit van 30% jaarinflatie, terwijl de jaareinde inflatie rond de 40% is uitgekomen.
- Sociaal: Het leven in 2023 werd al snel duurder. De aan het begin van het jaar aangekondigde sociale ondersteuningsmaatregelen kwamen traag op gang en bereikte veelal niet de beoogde groepen. De in de 3 voorafgaande jaren toegenomen armoede is in 2023 verder verergerd. De sociale onrust die hiermee ontstond kwam tot een climax op 17 februari met rellen en plunderingen.
- Bestuurlijk: De benodigde cohesie binnen de coalitie is broos en de zwakke bestuurlijke daadkracht heeft ernstig getornd aan het geloof in de Regering. De politieke partijen zijn meer met hun verkiezingscampagne bezig dan met het verbeteren van de economie;

In de 2de helft van 2023 pakt men het verlaten IMF-programma weer op. Positief is ook het finaliseren van de commerciële schuldherschikking met de zgn. Oppenheimer-schuldeisers. Hierdoor ging onze kredietwaardigheid van Default naar CCC status. Deze macro-ontwikkeling heeft nog geen vertaling gebracht naar de samenleving, maar is wel positief.

Een markant moment was in september 2023, met de bevestiging van een mogelijk aardolieproject in Suriname door de topman van TotalEnergies. Dit kan een game changer worden, maar dat zal dit jaar duidelijk worden met de Final Investment Decision.

Terugkomend op de economie. Cijfers van het IMF laten zien dat:

- > De inflatie hoog blijft, maar er is een neerwaartse maandtrend.
- > De bruikbare internationale reserves bedroegen eind september 5,7 maanden import.
- > Het overheidsapparaat is jaarlijks aan het uitdijen i.p.v. inkrimpen.

- > Recent afgeronde Asset Quality Reviews wijzen op aanzienlijke kapitaaltekorten bij twee grote financiële instellingen
- > Na een groei in 2022 van 2,4% van het BBP zal de groei in 2023 naar verwachting vertragen tot 2,1 procent van het BBP.
- > De Monthly Economic Activity Indicator (MEAI) laat een groeivertraging gedurende 2023 zien met name ook in de delfstoffen/minerale sectoren die juist de kurk vormen van onze economie.

De VES is het eens met de constatering van het IMF in haar januari 2024 landenrapport: Er zijn 'belangrijke neerwaartse risico's voor de vooruitzichten op de korte termijn'. Uitdagingen bij de beleidsimplementatie vormen het grootste risico, vooral als de sociale onvrede zou verergeren, waardoor de weerstand tegen de hervormingsplannen van de autoriteiten zou toenemen. Verder constateert ze dat de Public Sector Reform moet worden aangepakt en dringend het Sociaal ondersteuningsprogramma moet worden verbeterd en transparant moet worden gemaakt.

Wat kan de samenleving voor 2024 verwachten?

De Regering heeft bij aanvang van 2024 meer salaris en meer sociale steun beloofd, waarmee de overheidsuitgaven fors omhoog zullen gaan. Sterker nog de Regering vraagt van DNA, goedkeuring om maar liefst SRD 60 miljard uit te geven terwijl men niet meer dan 42.5 miljard zal kunnen binnenhalen. Als men deze uitgaven niet drastisch terugbrengt zal de Staatsschuld nog verder toenemen. Notabene, cijfers van het Bureau voor de Staatsschuld laten zien dat de totale Staatsschuld in 2023 nominaal fors omhoog is gegaan en wel van SRD 105 miljard per januari 2023 naar SRD 125 miljard in november 2023.

Een andere kanttekening over de uitgaven zoals vervat in de concept Staatsbegroting 2024, is dat hieruit onvoldoende middelen bestemd zijn om kentering in de volksgezondheid te keren en om het onderwijs te ontwikkelen. De Regering geeft hiermee blijk dat haar prioriteiten niet in lijn zijn met de ontwikkelingsdoelen.

Per 1 januari is de brandstofprijs omhooggeschoten en lijkt de straat/cambiokoers die in december nog zo mooi was 'gezakt' weer eens omhoog te klimmen. Hogere prijzen voor stroom, kookgas en water zetten zich voort in 2024.

Wat kunnen bedrijven verwachten. De bedrijvigheid is er in 2023 niet beter op geworden zoals ook blijkt uit de MEAI. Een groeiend aantal afzetmarkten m.n. binnen Caricom bieden zich aan voor afname van Surinaamse producten, maar er is beleid nodig om vooral de agroproductie zwaar op te voeren en structureel winstgevend te maken.

En als laatste; de game changer. Wat zal offshore aardolie betekenen voor de economie en het bestuur van Suriname? Om deze vraag onderbouwd te beantwoorden hebben wij de CEO van Staatsolie als expert in ons midden die zo meteen de Jaarrede zal uitspreken.

Tot slot; Hebben wij een local content beleid? Zijn we als land werkelijk voornemens om meer en duurzaam te produceren? Laten we leren van Guyana. Nu moeten wij beginnen

om dit serieus te organiseren en daadwerkelijk te gaan doen. Dames en heren, laten wij als samenleving de handen in elkaar slaan en samen werken aan een mooi en sterker Suriname!

Gran Tangi, ik dank u.